

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО

“ 30 ” серпня 2024 р.

НЕТИКЕТ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	07 Управління та адміністрування
Спеціальність:	071 Облік і оподаткування
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Облік та бізнес-аналітика»
Освітній рівень:	(перший) бакалаврський
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

**Івано-Франківськ
2024**

РОЗРОБНИК:

асистент кафедри
управління та адміністрування

Марта ШКВАРИЛЮК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри управління та адміністрування,
протокол №1 від 28.08. 2024 року

к.е.н., доц., завідувач кафедри
управління та адміністрування

Ірина ПОПАДИНЕЦЬ

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПШ
старший викладач кафедри
управління та адміністрування

Ігор ЦЮЦЯК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30.08. 2024 року

е-mail	marta.shkvaryliuk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	кафедра управління та адміністрування, 205
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=5908

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Нетикет» є важливою складовою сучасної освіти, спрямованою на вивчення правил етикету та культурного спілкування в онлайн-середовищі. «Нетикет» відіграє важливу роль у формуванні свідомих та відповідальних користувачів інтернету, сприяючи розвитку культурного та безпечного онлайн-спілкування. Термін «нетикет» (інтернет-етикет) походить від поєднання слів «інтернет» і «етикет» і вказує на правила етикету або правила культурного спілкування в онлайн-середовищі. Це набір норм і звичаїв, які регулюють поведінку користувачів в інтернеті з метою забезпечення взаєморозуміння, поваги та позитивного спілкування. Дисципліна розглядає аспекти етичної поведінки, електронного взаємодії та культури спілкування в онлайн-середовищі. «Нетикет» охоплює різноманітні аспекти використання інтернету, електронної пошти, соціальних мереж, форумів та інших цифрових платформ, тощо. Навчальна програма «Нетикет» сприяє виробленню в студентів компетентностей, необхідних для вдалого функціонування в сучасному цифровому світі, роблячи наголос на важливості етичного та культурного підходу до взаємодії в Інтернеті.

Мета формування у студентів системних знань, навичок і найважливіших етичних принципів, необхідних для вдалих взаємодій в цифровому середовищі.

Завдання дисципліни:

- надання студентам глибокого розуміння правил та етичних стандартів, що регулюють їхню поведінку в онлайн-середовищі, зокрема в електронній пошті, соціальних мережах, форумах і інших цифрових платформах;

- розвиток навичок написання електронних повідомлень, ділової комунікації та ведення ефективних онлайн-діалогів з урахуванням етичних аспектів;

- навчання студентів правилам публікації контенту, управління приватністю та взаємодії з іншими користувачами у соціальних мережах з акцентом на формування позитивного онлайн-образу;

- оцінка впливу особистих дій та висловлювань в мережі на власну репутацію та репутацію інших, а також на загальний імідж;

- розвиток вміння у студентів адаптувати соціокультурні концепції традиційного етикету до вимог сучасного онлайн-середовища;

- розробка навичок участі в обговореннях, урегулювання конфліктів та співпраці в онлайн-спільнотах з дотриманням етичних стандартів;

- вивчення стратегій та заходів для забезпечення особистої та кібербезпеки, а також виявлення та уникнення потенційних загроз в мережі;

- навчання студентів ефективно співпрацювати в онлайн-робочих групах та віртуальних командах, використовуючи інструменти для спільної роботи;

- навчання студентів принципам етичного використання та поширення інформації в Інтернеті, зокрема врахування авторських прав та правдивості даних;

- розвивання у студентів навичок балансу між онлайн та офлайн активностями, а також усвідомлення важливості здорового відношення до цифрового спілкування.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- знати ключових принципів етикету в онлайн-середовищі;
- знати норм та правил спілкування в цифровому просторі;
- знати правила написання професійних електронних повідомлень;
- знати структури та форматування електронних листів;
- знання правил публікації та взаємодії в соціальних мережах;
- знати аспекти приватності та безпеки в онлайн-середовищі;
- знати норми поведінки при обговореннях та взаємодії в мережевих спільнотах;

спільнотах;

- знати стратегії захисту особистої інформації;
- знати про цифровий етикет в різних сферах та професіях;
- знати про вплив онлайн-комунікації на репутацію та суспільство;
- знати про важливість балансу між онлайн та офлайн активностями.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен **вміти**:

- вміти дотримуватися правил етикету в онлайн-комунікаціях на різних платформах;

- вміти формулювати та передавати інформацію чітко, ввічливо та коректно в цифровому середовищі;

- вміти аналізувати поведінку в інтернет-спільнотах і виявляти порушення етичних норм;

- вміти виявляти та запобігати інтернет-конфліктам через грамотну взаємодію з іншими користувачами;

- вміти застосовувати принципи відповідального використання соціальних мереж, електронної пошти та інших засобів цифрової комунікації;

- вміти захищати особисті дані під час онлайн-комунікацій, забезпечуючи конфіденційність і безпеку;

- працювати як самостійно, так і в команді;

- вміти використовувати інструменти онлайн-етикету для конструктивної професійної та особистої взаємодії.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Облік та бізнес-аналітика».

Шифр та назва компетентності	Назва програмних результатів навчання
ЗК03. Здатність працювати в команді	ПР17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття
ЗК04. Здатність працювати автономно	
ЗК05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності	
ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	
ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним	

СК02. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування	
СК09. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування	
СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків	
СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави	

Сформовані компетенції необхідні для майбутньої роботи студентів спеціальностей **071 «Облік і оподаткування»**.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	1		
Семестр	1		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	14 (в годинах)	2 (в годинах)
	семінари, практичні	28 (в годинах)	6 (в годинах)
Самостійна робота		48 (в годинах)	82 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	Залік		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
-	Цифровізація в управлінні та адмініструванні
	Інфосистеми в обліку та оподаткуванні

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль 1

Тема 1. Основи нетикету. Комунікація та взаємодія в цифровому просторі (2 год.)

Введення в інтернет-етикет: поняття та роль нетикету в онлайн-середовищі. Основні правила спілкування в мережі. Розвиток навичок конструктивного онлайн-спілкування. Етикет віртуальної пошти: як писати професійні та ефективні електронні листи.

Питання для самостійного вивчення: Вплив взаєморозуміння та ввічливості на якість онлайн спілкування.

Тема 2. Етика в соціальних мережах та медіа(4 год.)

Поведінкові стандарти та правила етикету в соціальних мережах. Принципи правильного ведення соціальних мереж: створення позитивного інтернет-іміджу .Етикет у віртуальних комуніках: як уникнути непорозумінь та конфліктів. Блогерська етика: правила взаємодії з аудиторією та іншими блогерами.

Питання для самостійного вивчення: Вплив інтернет-комунікації на особистий та професійний розвиток.

Тема 3. Безпека в мережі. Самозахист в інтернеті. (2 год.)

Медіаграмотність. Аналіз та оцінка інформації в інтернеті.Розпізнавання фейків та маніпуляцій в мережі.Безпека та захист персональних даних. Заходи для уникнення кіберзлочинності. Відповідальність за власні дії в мережі.

Питання для самостійного вивчення: Виявлення та уникання інтернет шахрайства.

Тема 4. Боротьба з кібербулінгом (2 год.)

Розпізнавання та запобігання кібербулінгу. Етика в онлайн-грі. Поведінкові стандарти в ігрових спільнотах. Вплив гри на психіку та міжособистісні відносини.

Питання для самостійного вивчення: Баланс між онлайн та офлайн активностями.

Тема 5. Віртуальна культура в різних сферах життя (4 год.)

Спілкування та співпраця віддалено. Роль віртуальної культури у віддаленій роботі та навчанні.Етика онлайн-інтерв'ю: як вести себе на віртуальних співбесідах та конференціях Етика в інтернет-бізнесі. Правила ведення віртуальних нарад.Віртуальна культура в політичному середовищі.

Питання для самостійного вивчення: Використання віртуального простору для кар'єрного розвитку.

Зміст практичних занять

Тема 1. Основи нетикету. Комунікація та взаємодія в цифровому просторі (4 год.)

Метою практичного заняття є навчити студентів основам віртуального етикету, спрямовуючи їх на формування високого рівня етичності та взаємоповаги в онлайн-спілкуванні, визначити ключові аспекти ефективної комунікації в цифровому просторі та сформуванню навички взаємодії в онлайн-середовищі. На практичному занятті студенти вдосконалять свої навички в написанні ефективних, професійних та етичних електронних листів. Розгляд реальних сценаріїв та вправи з написання допомагають студентам розвивати ефективні комунікаційні стратегії та виробляти навички написання професійних електронних листів. Студентам надаються приклади реальних професійних електронних листів для аналізу та обговорення. Розгляд еталонних електронних листів, відправлених у професійних ситуаціях, таких як вибачення, резюме, запрошення тощо.

Завдання для самостійної роботи: написати професійний електронний лист у конкретному контексті, наприклад, запит на інформацію, скарга чи подяка.

Тема 2. Етика в соціальних мережах та медіа (8 год.)

Метою практичного заняття є навчити студентів основам етики в соціальних мережах та медіа, розвивати усвідомленість відносно власної поведінки в цифровому середовищі та надавати інструменти для етичного взаємодії та спілкування онлайн. Розгляд актуальних кампаній та трендів в соціальних мережах із точки зору етичного аспекту. Створення та виконання рольових сценаріїв, в яких студенти вирішують етичні конфлікти в соціальних мережах.

Завдання для самостійної роботи: скласти "Інтернет-кодекс", що визначає основні принципи етичної поведінки в онлайн-середовищі.

Тема 3. Безпека в мережі. Самозахист в інтернеті. (4 год.)

Метою практичного заняття є навчити студентів основам безпеки в інтернеті, розкрити потенційні загрози та небезпеки в онлайн-середовищі, а також надати практичні інструменти для ефективного самозахисту. Розгляд та аналіз типових шахрайських схем в інтернеті. Визначення основних ознак та методів захисту від них.

Завдання для самостійної роботи: на основі запропонованих сценаріїв, в яких студенти виступають у ролі жертви або свідків можливих кіберзагроз, необхідно розробити стратегії самозахисту в кожному випадку.

Тема 4. Боротьба з кібербулінгом (4 год.)

Метою практичного заняття є надати студентам знань та практичних навичок для розуміння, виявлення та протидії кібербулінгу в онлайн-середовищі. Розвивати стратегії ефективного втручання та підтримки жертв. Дискусія щодо важливості ролі вчителів та батьків у протидії кібербулінгу. Передача навичок та стратегій підтримки дітей та молоді.

Завдання для самостійної роботи: розгляд конкретних сценаріїв кібербулінгу, включаючи текстові повідомлення, соціальні мережі та інші онлайн-платформи. Студентам надається завдання для аналізу та класифікації виявлених випадків.

Тема 5. Віртуальна культура в різних сферах життя (8 год.)

Метою практичного заняття є надати студентам розуміння впливу віртуальної культури на різні сфери їхнього життя. Розгляд аспектів віртуальної культури в освіті, бізнесі, розвагах та суспільстві. Розвивати критичне мислення та усвідомленість відносно використання технологій. Демонстрація та обговорення електронних навчальних платформ та онлайн-курсів. Порівняльний аналіз впливу віртуальної культури на традиційні та онлайн-бізнеси. :

Завдання для самостійної роботи: Створення та презентація студентами творчих проектів, які відображають їхнє бачення впливу віртуальної культури на різні сфери життя.

Зміст самостійної роботи здобувачів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т.ч.:	48	82
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	8	30
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	13
Підготовка звітів з практичних робіт	10	13
Підготовка до поточного контролю	10	13
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	10	13

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання:

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силябусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПР 17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття	МН 1 - словесні методи МН 2 - наочні методи МН 3 - практичні методи МН 4 - індуктивний МН 7 - аналітичний МН 16 - евристичний МН 17 - дослідницький МН 18 - методи самостійної роботи вдома МН 20 - інтерактивні методи	МФО 4 - поточний контроль МФО 5 - усний контроль МФО 6 - письмовий контроль МФО 8 - тестовий контроль МФО 11 - самооцінювання

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи

(в разі потреби - розділити за семестрами)

Вид	Зміст ¹	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

Критерії оцінювання (за необхідності, поточного та/або підсумкового контролю)

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на заліки/екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Харчук Л. Мережевий мовленнєвий етикет в умовах сучасної комунікації. Information, communication, society (ICS-2020). (Chynadiyovo, 21-23 May 2020). Chynadiyovo, 2020. С. 128-129.
2. Кронгауз Максим. Етикет інтернет-спілкування: як під впливом інтернету змінюється мова, про нові правила етикету в спілкуванні та про культуру мовлення в цілому / М. Кронгауз // Всесвітня література в сучасній школі. – 2018. – № 10. – С. 52-53.
3. Мацько, Оксана. Нетикет: норми і правила в інтернет-спілкуванні [Текст] / О. Мацько // Дивослово. – 2019. – № 4. – С. 28-30. – Бібліогр. в кінці ст.
4. Мацько О. Нетикет: норми і правила в інтернет-спілкуванні / О. Мацько // Дивослово. – 2019. – № 4. – С. 28-30.
5. Дишкант І. Цифровий етикет у діловому спілкуванні / І. Дишкант // Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання : матеріали III Міжнародної студентської науково-технічної конференції, 23–24 квітня 2020 року. – Тернопіль : ТНТУ, 2020. – С. 154.
6. Ковальчук Н. П. Смайли як візуально-сміслові конструкції культури віртуального спілкування / Н. П. Ковальчук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філологічна. – 2011. – Вип. 21. – С. 50–57.
7. Конюкова І. Я. Цифровий етикет комунікативної культури XXI століття / І. Я. Конюкова, Є. А. Сидоровська // Вісник національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2021. – № 1. – С. 26-30.
8. Луценко В. І. Деякі аспекти комунікативної культури в дистанційному середовищі [Електронний ресурс] / В. І. Луценко // Теорія та методика управління освітою. – 2008. – Вип. 8. – Режим доступу: <http://tme.uio.edu.ua>.
9. Маміна Р. І. Етикет та його вимірювання в інформаційному суспільстві / Р. І. Маміна // Інформаційне суспільство: освіта, наука, культура та технології майбутнього. – 2018. – № 2. – С. 204-216.
10. Ремньова Л. Концептуальні засади навчання персоналу в умовах диджитал- трансформації бізнесу / Л. Ремньова, Т. Забаштанська // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2021. – № 1 (25). – С. 45-53.
11. Butow E. Digital Etiquette For Dummies (For Dummies (Business & Personal Finance)) / E. Butow, K. Losee, K. Mirabella. – Wiley; 1st edition, 2022. – 352 p.
12. Terk V. Digital Etiquette. Everything you wanted to know about modern manners but were afraid to ask / V. Terk. – Ebury Press, 2019. – 224 p.

Електронні інформаційні ресурси

1. Shea V. Netiquette. The Core Rules of Netiquette excerpted from the book [Electronic recourse] / Shea V. Netiquette. – Accessed mode: <http://www.albion.com/netiquette/corerules.html>.

2. Маміна Р. І. Цифровий етикет та його специфіка: філософсько-методологічний аспект [Електронний ресурс] / Р. І. Маміна, С. М. Почебут // Дискурс. – 2021. – No 7(2). – С. 16-27. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32603/2412-8562-2021-7-2-16-27>.

3. Мережевий етикет - що це? Особливості інтернет-етикету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://aboutmarketing.info/internet-marketynh/netiquette>.

4. Єзова С. А. Про нетикет, цифровий етикет і нову етику в навчальному процесі [Електронний ресурс] / С. А. Єзова // Культура: теорія та практика. – 2021. – No 1 (40). – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-netikete-tsifrovom-etikete-i-novoy-etikev-uchebnom-protssesse>.

5. Андрійченко Ж. О. Digital етикет та комунікація: тенденції та вимоги сьогодення [Електронний ресурс] / Ж. О. Андрійченко, Т. П. Близнюк, О. В. Майстренко // Економіка та суспільство. – 2021.– No 34. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/983/941>.

6. Капаціла М. Основні правила нетикету / Капаціла М. // Матеріали Міжнародної студентської науково-технічної конференції «Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання», 25-26 квітня 2019. – Т.: ТНТУ, 2019. – С. 239–240. – (Гуманітарні науки). – Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/28439>.

7. Бибик С. Нетикет, або мережевий етикет / С. Бибик // Культура слова. – 2015. – Вип. 82. – С. 125-128. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kuls_2015_82_28.

8. Експертна думка: Етикет спілкування в інтернеті. Режим доступу: URL:<https://youtu.be/R7kkgLAfJ-Y.5>.